

राज्यातील मान्यताप्राप्त शासकीय/ शासन अनुदानित/ खाजगी विनाअनुदानित व्यावसायीक तंत्रज्ञान पदविका/ पदवी अभ्यासक्रमांच्या संस्थांचा टप्प्याटप्प्याने अभ्यासक्रम/ संस्था बंद करण्याचा कालावधी संपुष्टात आल्यानंतर संस्थेतील उर्वरीत अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांचे अन्य संस्थांत समावेशन करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्र. मान्यता -२०२०/(प्र.क्र. १३४/२०)/तांशि-५

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२,
दिनांक :०१ फेब्रुवारी, २०२१.

वाचा :- १) उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक मान्यता-२०१९ (प्र.क्र.७७/१९)/तांशि-५,
दिनांक: १७ मे, २०१९.

२) महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण भाग चार-ब, असाधारण क्रमांक १०५,
दिनांक. २४ एप्रिल, २०१७.

प्रस्तावना :-

राज्यातील मान्यताप्राप्त शासकीय/ शासन अनुदानित/ खाजगी विनाअनुदानित व्यावसायीक तंत्रज्ञान पदविका/पदवी अभ्यासक्रमांच्या संस्थांना टप्प्याटप्प्याने अभ्यासक्रम/ संस्था बंद करण्याची शासनाकडून मान्यता देण्यात येते, त्या संस्थांना अभ्यासक्रम/संस्था टप्प्याटप्प्याने बंद करण्याचा कालावधी संपुष्टात आल्यानंतर त्या संस्थेतील उर्वरीत अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांचे अन्य संस्थेमध्ये समावेशन करण्याबाबतची कोणतीही तरतुद पदविका/ पदवी अभ्यासक्रमासाठीच्या शासन प्रवेश नियमावलीमध्ये नाही. तसेच, अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद, नवी दिल्ली यांच्या Approval Process Handbook मध्येही विद्यार्थी समावेशनाबाबत कोणतीही तरतुद करण्यात आलेली नाही. मात्र, अभ्यासक्रम/ संस्था बंद करण्याचा हा कालावधी संपुष्टात आल्यानंतर संस्थेतील अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना शिक्षणाची सोय अन्य संस्थेत उपलब्ध करून देणे अनिवार्य आहे. अशा विद्यार्थ्यांचे अन्य संस्थांमध्ये समावेशन करण्याबाबतचे प्रस्ताव तंत्रशिक्षण संचालनालयाकडून वेळोवेळी शासनास प्राप्त होत असतात. अशा सर्व प्रस्तावांचे अनुंषंगाने विद्यार्थी समावेशनाबाबतच्या प्रस्तावांवर विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक हित विचारात घेऊन निर्णय घेण्याचे अधिकार संबंधीत सहसंचालक, तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालय यांना प्रदान करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय:-

राज्यातील मान्यताप्राप्त शासकीय/ शासन अनुदानित/ खाजगी विनाअनुदानित व्यावसायीक तंत्रज्ञान पदविका/पदवी अभ्यासक्रमांच्या ज्या संस्थांना टप्प्याटप्प्याने अभ्यासक्रम/ संस्था बंद करण्याची शासनाकडून मान्यता देण्यात येते त्या संस्थांचा टप्प्याटप्प्याने अभ्यासक्रम/संस्था बंद करण्याचा कालावधी संपुष्टात आल्यानंतर त्या संस्थेतील उर्वरीत अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांचे अथवा त्यानंतर उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांचे त्यांच्या पात्रतेनुसार अन्य संस्थांत समावेशन करण्याचा निर्णय घेण्याचे अधिकार यापुढे संबंधीत विभागीय सहसंचालक, तंत्रशिक्षण यांना प्रदान करण्यात येत आहेत.

त्याच प्रमाणे अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने अथवा अन्य सक्षम शिखर संस्थेने “No Admission Category” मध्ये टाकलेल्या अथवा विद्यापीठाचे/ महाराष्ट्र राज्य तंत्रशिक्षण मंडळाचे संलग्नीकरण नसलेल्या संस्थेमधील तत्पूर्वी अभ्यासक्रमाला प्रवेश घेतलेल्या व अभ्यासक्रमाचा कालावधी संपुष्टात येऊनही अनुत्तीर्ण

झाल्यामुळे संस्थेमध्ये असलेल्या अथवा त्यानंतर उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्याचे अन्य संस्थांमध्ये समावेशन तंत्रशिक्षण संचालनालयाकडून वरील धर्तीवर करण्यात यावे.

२. उपरोक्त प्रमाणे कार्यवाही करताना सहसंचालक, तंत्रशिक्षण यांनी खालील बाबींचे पालन करणे आवश्यक आहे.

- (१) संस्थांद्वारे विद्यार्थी समावेशनाबाबतचे प्रस्ताव विभागीय कार्यालयास प्राप्त झाल्यानंतर ज्या संस्थेतील विद्यार्थ्याचे अन्य संस्थेत समावेशन करावयाचे आहे ते समावेशन त्याच विभागात विद्यार्थ्याच्या पसंतीनुसार गुणानुक्रमे शक्यतो त्याच शहरात अथवा नजीकच्या शहरातील/ गावातील संस्थेमध्ये करण्यात यावे. तथापी, शासकीय व शासन अनुदानित संस्थांमधील विद्यार्थ्याचे त्यांच्या विनंती शिवाय अशासकीय विनाअनुदानित संस्थेमध्ये समावेशन करता येणार नाही. तसेच, अशासकीय विनाअनुदानित संस्थांमधील विद्यार्थ्याचे शासकीय/ शासन अनुदानित संस्थांमध्ये अथवा विद्यापीठ संचलित संस्थांमध्ये समावेशन करता येणार नाही. तसेच बिगर स्वायत्त संस्थेतील विद्यार्थ्याचे स्वायत्त संस्थेमध्ये व या उलट समावेशन करता येणार नाही.
- (२) विद्यार्थ्याचे समावेशन ज्या संस्थेत करावयाचे आहे त्या संस्थेतील सदर अभ्यासक्रमांकरीता असणाऱ्या रिक्त जागा, त्या संस्थेचे ना-हरकत प्रमाणपत्र याबाबतची पडताळणी तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालयाने करावी. समावेशनासाठी रिक्त पदे उपलब्ध नसल्यास सक्षम शिखर संस्थेच्या मान्यतेने अधिसंख्य पदावर समावेशन करावे.
- (३) अपवादात्मक परिस्थितीत अशाप्रकारचे विभागाच्या बाहेरील विद्यार्थी समावेशनाबाबतचे प्रस्ताव विभागीय कार्यालयास प्राप्त झाल्यानंतर तंत्रशिक्षण संचालनालयाने सदर प्रस्तावांची त्यांचे स्तरावर तपासणी करून त्याबाबत उचित निर्णय घ्यावा.
- (४) तसेच, अशाप्रकारच्या विद्यार्थी समावेशनाबाबतच्या प्रस्तावांवर कार्यवाही करताना अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेव्वारे अथवा अन्य सक्षम शिखर संस्थेद्वारे विहित केलेल्या निकषांचे उलंघन होणार नाही याबाबतची दक्षता संबंधीत सहसंचालक, तंत्रशिक्षण यांनी घ्यावी.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०२०११२३११३३०८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अ. र. काटकर)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. संचालक, तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.,
२. संचालक, महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळ, वांद्रे (पुर्व), मुंबई.,
३. कुलसचिव, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठ, लोणेरे, रायगड., (तंत्र शिक्षण संचालनालयामार्फत)
४. कुलसचिव, सर्व अकृषीक विद्यापीठे., (तंत्र शिक्षण संचालनालयामार्फत)
५. सर्व संबंधित सहसंचालक, तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालय, (तंत्र शिक्षण संचालनालयामार्फत).,
६. अवर सचिव/तांशि-४, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.,
७. निवड नस्ती / तांशि-५.